

ПОЛЯ СМЕРТІ (СМЕРТЕЛЬНІ ПОЛЯ)

Опара Н.М.,

к.с-г.н, доцент кафедри безпека життєдіяльності

Дударь Н.І.,

завідувач лабораторії кафедри безпека життєдіяльності

Полтавська державна аграрна академія

м. Полтава

Восени 2019 року почалося розведення військ на лінії фронту. Щоденно на Донбасі підривається на бойових мінах і саморобних розтяжках 1-2 людини по обидві боки лінії фронту.

Проблема з мінами є однією найбільш болючою і важковирішаних наслідків війни на Донбасі.

На території України діють усі правові норми та закони, правила Міжнародного Гуманітарного права (МГП) – системи норм та принципів, що покликані обмежувати наслідки збройних конфліктів.

У 1997 році була прийнята Оттавська конвенція, що забороняє протипіхотні міни, яка принесла надію в ті регіони світу, яких торкнулася ця проблема.

Приєднуючись до договору, держави пов'язують себе зобов'язанням, відповідно до якого вони ніколи, ні за яких обставин не будуть застосовувати, розробляти, виробляти, складувати, передавати протипіхотні міни або допомагати комусь у цьому. Держави-учасники у встановлений термін повинні знищити всі протипіхотні мін, які зберігаються на складах або знаходяться в землі. Незначне число мін може бути збережено виключно в цілях розробки технологій розмінування та знищенню цієї зброї, а також з метою підготовки фахівців у даній галузі. Станом на 8 вересня 2003 року було зареєстровано 147 підписів-приєднань і 135 ратифікацій Оттавської конвенції.

На сьогоднішній день держави знищили понад 30 мільйонів протипіхотних мін. Росія цієї конвенції не підписала.

Основними регламентними документами стосовно питання протипіхотних мін для нашої країни є вже вищезгаданий Оттавський договір, Міжнародна Конвенція про заборону протипіхотних мін, Закон України про протимінну діяльність (який набрав чинності 25 січня 2019 року).

Розмінуванням в нашій країні займається дуже багато організацій: Збройні сили України (саперні частини), Державна служба з надзвичайних ситуацій (ДСНС), «Громадське розмінування» Укроборонсервісу, британсько-американська благодійна організація The Halo Trust, моніторингова місія ОБСЄ в Україні, International Campaign to Ban Landmines (Міжнародний рух за заборону протипіхотних мін).

За майже шість років проведення антитерористичної операції → операції об'єднаних сил територія Донецької та Луганської областей стала територією, нашіпкованою смертю.

На сході України ризику смерті від мін піддаються 220 тисяч дітей.

В деяких районах Донбасу замінованими залишаються майже всі піхотні поля навколо зайнятих ЗСУ селищ – відносно безпечними залишаються лише головні автомобільні траси. А чим ближче до лінії розмежування, тим більше ризик, відійду чи лише на метр від узбіччя, підірватися на міні.

Більше всього мін – перед передніми лініями оборони. Власне вони залишаються в якості буферної зони між противниками. Але за фактом – це мертві зони, на яких гине усе живе.

На початку війни у 2014 році карт мінних полів взагалі не робили. Тоді, як і зараз дуже часто використовували МОН-50 – протипіхотні осколкові міни цілеспрямованої дії. Вони не дають шансів на виживання навіть одитій у бронежилет людині у радіусі від 50 до 90 метрів.

Використовують під час бойових дій також міни типу ОЗМ, які у військах отримали назву «чорна вдова», або «відьма». На озброєні ворожих військ – натискні пластикові «лепестки» ПФМ-1. Також використовують протипіхотні міни ПМН-2 («шайби»). В цьому типі мін відсутній метал, вони повністю складаються з пластику і бойового заряду. Зовнішній вигляд ПМН-2 нагадує невинну з вигляду зелену хокейну шайбу, тільки більших розмірів.

Детонатор – зверху, чорний хрестоподібний виступ, спрацьовує від звичайного натискання. Для спрацювання достатньо всього 10 кілограмів – привести її в дію може навіть дитина.

Для встановлення такого «сюрпризу» не потрібні спеціальні навички – зводяться ці міни подібно заводній іграшці – збоку. Після цього міна сама себе починає приводити в бойове положення, нагріваючи бойовий заряд від 30 секунд до 10 хвилин в залежності від погоди і температури оточуючого середовища. Після цього міну можна просто поставити на землю, закидавши листям, кинути у калюжу – вона герметична, або замаскувати зрізаними шаром ґрунту.

Взимку їх просто розкидають в суг руби ніби віялом по обидва боки фронту. Влітку – ховають у траві або небагато прикопують.

Бойовий заряд безосколковий, спрямований прямо у верх – розрахований на серйозне поранення одного бійця.

Дорослому при підриві на «шайбі» просто відриває стопу або гомілку. Дитині від ПМН-2 – вірна смерть.

«Шайба» може чекати свою жертву десятиріччями, вона практично вічна.

Зараз пластикові піхотні міни (а їх, окрім ПМН-2, існує декілька видів) можна «вирахувати» лише за допомогою спеціальної апаратури, яка вимірює температуру певної ділянки місцевої, пластикові міни га бойовому взводі тепліші, ніж оточуюче середовище.

Також пластикові міни можуть виявляти собаки. Але в умовах позиційної війни, на лінії фронту ані собак, ані спеціальну апаратуру, не використовують.

Розмінують пластикові шайби поки що методом тикучого – кидають звичайні топові няшки, які вибухаючи, змушують детонувати ПМН-2.

За даними вітчизняних військових після 2015 року на так звані «нуле» не було жодного саперу. За попередніми даними там на одному квадратному метрі знаходиться дві міни.

Багато мін неможливо виявити. Вони пластикові, металу у них не має. Металошукачі не дзвонять.

У випадку подальшого розмінування непідконтрольних територій спочатку прийдеться суцільним валом пустити УРки та БМРки (інженерні броньовані машини розмінування УР та БМР).

Але навіть це не дасть ніяких гарантій, що усі міни будуть зірвані.

Тому за машинами віялом прийдеться пускати саперів.

На думку українських військових розмінування Донбасу після закінчення війни може зайняти декілька десятків років. Але не факт, що усі міни вдасться виявити.

За інформацією Міністерства оборони України після 2014 року на контрольованій Україною території вдалося розмінувати лише основні автомобільні дороги – близько 1300 кілометрів, більше 700 кілометрів залізничних шляхів і ... всього біля 60 гектарів полів.

Список використаної літератури

1. Всеукраїнська інформаційно-розважальна газета «События недели: итоги и факты» №46(441) ст.7.
2. Захист Вітчизни: організація та методика викладання предмету 10-11 класи / В.М. Лелека. – Харків: Вид-во «Ранок», 2016. -192 с.